

JORDI PLAY

D'esquerra a dreta, Barenys (PSC), Calzada (PSUC), Sallés (PSUC); l'actual presidenta del Parlament, Núria de Gispert; Concepció Ferrer (CiU), Neras

Van ser les primeres dones de la història parlamentària catalana perquè, durant la Segona República, no podien tenir càrrecs de representació. Pel PSC, Marta Mata, que va morir el 2006, i Rosa Barenys; per CiU, Trinitat Neras, Concepció Ferrer i Helena Ferrer; i, pel PSUC, Dolors Calvet, Teresa Eulàlia Calzada i Assumpció Sallés, que s'incorporà el novembre de 1980 substituint Justiniano Martínez, que havia dimitit perquè també era regidor de l'Ajuntament de Barcelona. El dia que eren homenajades pel Memorial Democràtic i el mateix Parlament de Catalunya, dimarts 17 de març, la cambra catalana va anunciar que, al setembre, en el marc dels actes de la Diada, els atorgarà la medalla d'aquesta institució en categoria d'or "pel seu caràcter pioner i per la seva implicació política en aquells anys inicials de la recuperació de la democràcia i de l'autogovern".

Però tenien consciència, en aquell moment, de ser pioneres? L'ex-diputada del PSC Rosa Barenys (Barcelona, 1938) afirma a EL TEMPS que sí: "Només érem un 5 per cent, set dones –després vuit– de 135 diputats. La meva impressió en posar els peus al Parlament és que era la primera vegada que les dones trepitjàvem l'espai

Les primeres diputades de la cambra catalana

En l'homenatge a les primeres diputades del Parlament de Catalunya, s'anuncia que rebran la Medalla d'Honor en categoria d'or. EL TEMPS ha parlat amb Helena Ferrer (CiU), Rosa Barenys (PSC) i Assumpció Sallés (PSUC) sobre aquella primera legislatura que va començar fa 35 anys, el 20 de març de 1980.

representatiu de la democràcia. A la Segona República no hi va haver cap dona perquè podien ser electes però no podien representar. Per a mi va ser una satisfacció personal però també sentia el pes de la responsabilitat contreta de cara a la societat, un deure amb ells pel que jo podia fer perquè rutllés la societat en general, i també per les dones del país".

La responsabilitat, però, era compartida amb tots els diputats pel fet que era el Parlament, la representació popular recuperada després de la dictadura. Barenys expressa com ho va viure personalment: "Anàvem a poder practicar plenament les llibertats que ens havien sigut denegades, prohibides; a mi, durant tota la meua vida. Jo vaig néixer el 1938 i sempre

(CiU), Helena Ferrer (CiU) i Calvet (PSUC). En primer pla, Sallés, Helena Ferrer i Rosa Barenys.

havia viscut en el silenci i en la manca d'informació fins que vaig tenir una edat. Cal recordar que les famílies vivien amb molt de silenci, després de la guerra i durant molts anys". Col·lectivament, aquella primera legislatura també es vivia amb il·lusió. "Pel que jo recordo –diu Barenys– hi va haver molt bon *feeling* entre tots els diputats. Evidentment havíem de construir el nostre Estat de dret i tothom tenia ganes de col·laborar i fer avançar el país".

Aquella il·lusió la recorden també Helena Ferrer (CiU) i Assumpció Sallés (PSUC). I totes dues recorden que aquesta il·lusió es tradueix en bones relacions entre els diputats. Helena Ferrer (Llançà, Alt Empordà, 1937) diu que "en aquella primera legislatura, les relacions entre tothom eren molt bones". Fins i tot, afegeix, "alguns ens continuem veient, perquè tenim una associació d'ex-diputats on hi ha gent de tots els grups i és un ambient molt agradable". Assumpció Sallés (Barcelona, 1940) ho confirma: "Hi havia un bon ambient. Els diputats podien ser d'una altra ideologia però hi havia molt bona relació. Recordo que podia anar a dinar amb un de Convergència o d'un altre partit. Era normal. No té res a veure amb el que passa

Sallés, Ferrer i Barenys destaquen el clima d'entesa de la primera legislatura

ara, em sembla. Ho dic pel que llegeixo a la premsa però no sóc a la vida política jo. Hi havia molt bona relació i no hi havia majoria absoluta, cosa que també era bona. Convergència, en aquella època, anava amb ERC però cada votació s'havia d'anar pactant. No us puc donar detalls perquè jo no hi era als pactes, però a cada votació el portaveu de CiU havia de buscar els vots dels altres partits per treure la llei. Però això no impedia que la relació fos bona".

A la primera legislatura, CiU va ser la formació que obtingué més diputats però no tenia majoria absoluta. Esquerra i Centristes de Catalunya-UCD (CC-UCD) van facilitar la investidura de Jordi Pujol però cada pas s'havia de negociar. "Era una majoria molt minsa perquè CiU teníem 43 diputats, els socialistes en tenien 33 i el PSUC

en tenia 25. Teníem el suport d'Esquerra però amb això no n'hi havia prou per aprovar les lleis. Sempre t'havies de posar d'acord amb els socialistes o amb el PSUC o amb el suport d'Esquerra i Centristes. Havies d'estar en bones relacions amb tothom perquè un dia havies de menester a uns i un altre dia havies de menester a uns altres".

"Tot era nou, tot s'havia de crear", recorda Assumpció Sallés: "Es va intentar fer de la millor manera possible. Vistos els resultats, potser no va ser la millor. Penso que amb les ganes que teníem tots d'enterrar una època anterior –jo et parlo des de la perspectiva d'esquerres, que és on estava jo– i amb les possibilitats que hi havia, tothom va renunciar a alguna cosa. Ara ningú no renuncia a res. Però és cert que tothom va intentar que el país fes un tomb i moltes coses van canviar. En tema de costums va canviar moltíssim, tot i que, en això, el Parlament de Catalunya no tenia competències", ironitza Sallés.

Normalització, dret civil català i polítiques socials.

La primera legislatura també va veure fets ara insòlits, com l'aprovació per pràctica unanimitat, 134 vots a favor i una abstenció, com la llei de normalització lingüística. Helena Ferrer era vice-presidenta d'una comissió que va dirigir en Xavier Folch, diputat pel PSUC, i on també hi havia la Marta Mata (1926-2006), l'única dona diputada d'aquella legislatura que ha traspassat. Ferrer, que venia de l'ensenyament –era professora de matemàtiques en un Institut–, explica la seva experiència a la Comissió de Política Cultural: "Sobretot vam treballar molt la llei de normalització lingüística, perquè no va ser una llei que presentés el Govern sinó que va ser per ponència conjunta. Hi participaven dos membres de cada grup. Jo, al començament no hi era, perquè, per CiU, hi havia en Josep Maria Ainaud de Lasarte i el senyor Joan Colominas, però el senyor Ainaud va demanar que el substituïssin al cap de dos o tres mesos. Quan jo m'hi vaig integrar havien fet l'índex de la llei i llavors vam començar a discutir els articles, cosa que va durar més d'un any".

Rosa Barenys va ser diputada fins a la cinquena legislatura. Helena Ferrer i Assumpció Sallés no van repetir

Acte d'homenatge del Parlament de Catalunya a les primeres representants femenines de Catalunya en tota la seva història. Al faristol, la presidenta del Parlament, Núria de Gispert.

Tot i les dificultats “la llei de normalització lingüística es va tirar endavant amb l’acord de tothom. Només hi va haver una abstenció, perquè CC-UDC es va desfer i un dels que n’havia format part no estava d’acord amb una frase del preàmbul”.

Rosa Barenys va ser a la comissió de polítiques socials: “Des del primer moment vaig ser presidenta de la comissió. Jo havia exercit d’assistenta social i una de les tasques que tenia encomanades pels sectors socials era que hi havia moltes mancances en aquest àmbit. La meua primera tasca va ser aportar al Parlament tot allò que les entitats socials havíem estat treballant perquè hi estigués reglat en el nostre país. Des de la comissió de política social vaig poder treballar en profunditat aquest tema i el Grup Socialista va poder presentar un primer esborrany de llei de serveis socials al Parlament que Convergència, en

aquell moment, va decidir estudiar. Va ser a la segona legislatura que, amb consens amb el PSC i altres partits, la vam aprovar. Era molt important per als professionals de treball social i per a les associacions que volien treballar per la igualtat i els drets”.

El debat tampoc no va trencar el clima de companyonia entre els membres d’aquella Comissió, segons recorda Barenys: “No recordo grans discussions. Almenys pel que fa als diputats i diputades amb què jo vaig treballar per avançar en tots els temes de política social –entre els quals el molt estimat, i ja traspasat, doctor Laporte [Conseller de Sanitat 1980-1988]– vam treballar fantàsticament”.

Assumpció Sallés, com a experta en dret, era a la comissió d’adequació del dret civil català a la Constitució. “Jo sóc advocada de professió –ho era

llavors i ho continuo sent– i vaig participar en el que es va dir ‘compilació del dret civil català’: adequar el dret civil català a la Constitució. Això era important perquè el dret civil català tenia alguns articles que, en aquell moment, no eren constitucionals. Després s’hi han fet més reformes, però en aquell moment es va posar la primera pedra per adaptar el dret civil català sense perdre les especificitats que tenia, perquè en algunes coses era diferent del castellà”.

La comissió era vigilada de prop pel Congrés dels Diputats d’aquell moment: “En aquell moment va haver-hi moltes reticències entre els partits que dominaven a Madrid, tant de dretes com d’esqueres –en això no ha variat tant la història–, que nosaltres poguéssim legislar en temes que no haguessin estat legislat abans per ells. No se’ns permetia crear res nou; només podíem adequar a la Constitució el que ja hi havia. Això sí que ho vam mirar molt perquè hi havia moltes reticències. I després del 23-F ja no cal dir-ho”.

Rosa Barenys va ser diputada fins a la cinquena legislatura però Helena Ferrer i Assumpció Sallés no van voler repetir. Sallés volia tornar al seu despatx d’advocats, no fer-se professional de la política. Hi va anar a les llistes del PSUC com a continuació lògica de la lluita antifranquista –havia estat una de les 113 detingudes en una reunió de l’Assemblea de Catalunya a la parròquia de Santa Maria Mitjancera, el 1973– però volia tornar a fer d’advocada: “Jo em sentia profundament antifranquista i vaig lluitar tant com vaig poder amb l’antifranquisme. Però a la primera legislatura del Parlament de Catalunya vaig veure el que després s’ha multiplicat per mil, uns comportaments que a mi, personalment, ja no em compensaven. Tot anava cap a la professionalització. Jo ja tenia un despatx d’advocats abans d’entrar al Parlament i el vaig mantenir aquells quatre anys amb problemes, però tenia clar que la meua vocació era fer d’advocada. De manera que, sis mesos abans de les eleccions, ja vaig dir que no aniria a les llistes.”

Àlex Milian